

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

REMONT I ZABEZPIECZENIE KOŚCIOŁA PW. ŚW. JADWIGI WE WLENIU

RENOWACJA I KONSERWACJA HISTORYCZNYCH ELEMENTÓW KAPLICY GROBOWEJ RODU VON GRUENFELD

WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY ZABYTKÓW
WE WROCŁAWIU

ZAŁ. NR 1 do pisma, postanowienia, decyzji
NR 1635/2024 z dnia 22.08.2024

KONSERWATOR DZIEL SZTUKI
mgr Marta Lelek-Pietrzak
ul. Felicjanek 19/9, 31-103 Kraków
tel. 0-602 12 66 11

M. Lelek-Pietrzak

Kraków, sierpień 2024 r.

REMONT I ZABEZPIECZENIE KOŚCIOŁA PW. ŚW. JADWIGI WE WLENIU

RENOWACJA I KONSERWACJA HISTORYCZNYCH ELEMENTÓW KAPLICY GROBOWEJ RODU VON GRUENFELD

wnętrze kościoła pw. św. Jadwigi we Wleniu

SPIS TREŚCI

1. Opis obiektu
2. Stan zachowania
3. Założenia konserwatorskie
4. Program prac dla monochromatycznych powierzchni ścian i sklepieni kaplicy grobowej rodu von Gruenfeld.
5. Program prac dla piaskowcowych elementów wyposażenia kaplicy grobowej rodu von Gruenfeld.

kościół pw. św. Jadwigi we Wleniu (str. płd. – wsch.)

1. OPIS OBIEKTU

Kościół pw. św. Jadwigi we Wleniu został wzniesiony w 1662 r. z inicjatywy Adama von Koulhasa na miejscu średniowiecznego, zniszczonego podczas wojny trzydziestoletniej. W 1765 r. do kościoła dostawiono murowaną kaplicę grobową rodu von Gruenfeld. Obiekt usytuowany jest na południowym zboczu Góry Zamkowej, na terenie dawnego podzamcza, w otoczeniu cmentarza. Utrzymany w stylu barokowym, orientowany, nakryty dwuspadowym dachem z ośmioboczną sygnaturką na kalenicy, murowany z kamienia łamanego. Budowla jednonawowa z prezbiterium zamkniętym absydą. Od południa do prezbiterium dostawiona zakrystia, od północy uzbiegły nawy i prezbiterium dobudowana w 1765 r. kaplica grobowa rodu von Gruenfeld. Zakrystia zwieńczona dachem naczółkowym, kaplica - czterospadowym o krótkiej kalenicy. We wnętrzu zachowała się manierystyczna ambona oraz ołtarz z początku XVII wieku, a w zakrystii malowidło z przedstawieniem „Pokłonu Trzech Króli”.

- fresk „Pokłon Trzech Króli”

Do korpusu kościoła została w XVIII wieku dobudowana kaplica grobowa rodu von Gruenfeld otwarta podcieniem od strony prezbiterium flankowanym ukośnie ustawionymi filarami portyku pokrytego bogatą dekoracją rzeźbiarską z 1765 r. Wewnątrz na posadzce z płyt piaskowcowych umieszczone są dwa piaskowcowe sarkofagi z płaskorzeźbioną dekoracją, wsparte na orłach.¹

fragment kaplicy grobowej: widoczne zdegradowane tynki - zmurzałe, z rozległymi ubytkami, wykwitami soli i pleśni

1. Zabytki Sztuki w Polsce ŚLĄSK – Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków – Warszawa 2006 r.

fragment kaplicy grobowej: widoczne zdegradowane tynki - zmurszałe, z rozległymi ubytkami, wykwitami soli i pleśni

2. STAN ZACHOWANIA

Ściany i sklepienie kaplicy grobowej rodu von Gruenfeld pomalowane współcześnie na biało.

Monochromatyczne powierzchnie ścian i sklepienia silnie zniszczone na skutek wilgoci – na dużych partiach zmurszałe, z rozległymi ubytkami, wykwitami soli, pleśni i grzybów.

Dwa piaskowcowe, płaskorzeźbione sarkofagi zabrudzone i zakurzone z widocznymi śladami działalności mikroorganizmów oraz mechanicznymi uszkodzeniami w postaci obtłuczeń i ubytków dekoracji rzeźbiarskiej.

Posadzka piaskowcowa zabrudzona ze śladami pleśni. Widoczne zniszczenia w postaci spękań i ubytków oraz braku spoin.

fragment sklepienia kaplicy grobowej: widoczne zdegradowane tynki - zmurszałe, z rozległymi ubytkami, wykwitami soli i pleśni

3. ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Przedmiotem planowanych prac jest przeprowadzenie renowacji Kaplicy Grobowej rodu von Gruenfeld, która obejmie prace naprawcze odprowadzania wód gruntowych wokół murów zewnętrznych oraz sprawdzenia systemu rynien spustowych odprowadzających wodę deszczową, wewnątrz prace konserwatorskie przy zdegradowanych ścianach i sklepieniu, piaskowcowej posadzce oraz piaskowcowych, rzeźbionych dwóch sarkofagach.

W pierwszym etapie prac należy przeprowadzić badania stratygraficzne i odkrywkowe ścian i sklepienia kaplicy w celu ujawnienia pierwotnych, oryginalnych warstw technologicznych.

W ramach renowacji zostanie przeprowadzone oczyszczenie monochromatycznych powierzchni ścian oraz sklepienia z zabrudzeń i wtórnych nawarstwień, usunięcie nalotów bakterii i pleśni z jednoczesną dezynfekcją obszarów, które uległy zalaniom i zawilgoceniu. Zostaną wykonane miejscowo zabiegi odsalające oraz zabiegi wzmacniające strukturę oryginalnej zaprawy. W miejscach ubytków zapraw będą założone kity wraz z opracowaniem ich powierzchni zgodnie z powierzchnią oryginalną.

Dopuszcza się skucie zdegradowanych tynków występujących w partiach mocno zdegradowanych - jeśli badania stratygraficzne nie ujawnią na tych obszarach warstw oryginalnych - zdezynfekowanie odsłoniętych powierzchni muru preparatem grzybobójczym, a następnie założenie paraprzepuszczalnych tynków renowacyjnych.

Monochromatyczne powierzchnie ścian i sklepień zostaną pokryte farbami farbami modyfikowanymi o właściwościach paraprzepuszczalnych w kolorystyce ustalonej na podstawie badań stratygraficznych i w konsultacji z WUOZ w Jeleniej Górze.

4. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DLA MONOCHROMATYCZNYCH POWIERZCHNI ŚCIAN I SKLEPIENIA KAPLICY GROBOWEJ RODU VON GRUENFELD

1. Przeprowadzenie badań stratygraficznych i odkrywkowych ścian i sklepień kaplicy grobowej w celu ujawnienia pierwotnych, oryginalnych warstw technologicznych.
2. Dezynfekcja opracowywanych powierzchni ścian i sklepień kaplicy grobowej: Incidur – prod. Henkel Ecolab w aerozolu.
3. Oczyszczenie ścian i sklepień z zabrudzeń oraz usunięcie chemiczne nalotów mikroorganizmów: - CONTRAD 2000.
4. Zdjęcie mechaniczne łuszczących się przemałowań z monochromatycznych powierzchni ścian i sklepień.
5. Wzmocnienie strukturalne zaprawy w miejscach tego wymagających 3% roztwór POW Winacet R-50 w metanolu i acetonie.
6. Sklejenie spękań i odspojień warstwy oryginalnej zaprawy 3- 25 % roztwór POW Winacet DP – 50 lub Osakryl z wypełniaczem.
7. Usunięcie miejscowych zasoleń przez wielokrotne zastosowanie kompresów z ligniny i wody destylowanej.
8. Uzupełnienie ubytków zapraw masą tynkarską zgodnie z oryginalną technologią i fakturą.
9. Usunięcie - skucie zdegradowanych tynków występujących w partiach mocno zdegradowanych - jeśli badania stratygraficzne nie ujawnią na tych obszarach warstw oryginalnych, zdezynfekowanie odsłoniętych powierzchni muru preparatem grzybobójczym, a następnie założenie paraprzepuszczalnych tynków renowacyjnych.
10. Założenie warstwy gruntującej zgodnej z wybraną technologią (KAIM, Remmers, Caparol).
11. Scalenie kolorystyczne monochromatycznych powierzchni ścian i sklepień farbami o właściwościach paraprzepuszczalnych (KAIM, Remmers, Caparol).

- fragment kaplicy grobowej rodu von Gruenfeld

5. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DLA PIASKOWCOWYCH ELEMENTÓW WYPOSAŻENIA KAPLICY GROBOWEJ RODU VON GRUENFELD

1. Wykonanie badań określających stan zachowania poszczególnych elementów piaskowcowej kamieniarki płaskorzeźbionych sarkofagów oraz piaskowcowej posadzki.
2. Dezynfekcja powierzchni w miejscach występowania pleśni i kolonii mikroorganizmów preparatem biobójczym KEIM Algicid.

3. Usunięcie przemałowań i wtórnych nawarstwień z powierzchni kamienia, wadliwych spoin oraz niewłaściwych napraw.
4. Wzmocnienie osłabionych partii piaskowca - impregnacja np. preparatem Remmers – Funkosil Steinfestiger OH (miejsca nie pokryte wtórnymi nawarstwieniami).
5. Doczyszczanie powierzchni metodami chemicznymi przy użyciu wytwornicy pary wodnej z zastosowaniem preparatu KEIM Steinreniger, lub REMMERS Alkutex, a następnie zmycie preparatu wodą pod ciśnieniem. Skuteczność działania i ilość zadanego preparatu będzie ustalona po wykonaniu prób.
6. Sklejenie spękanych fragmentów kamieniarki za pomocą żywic poliestrowych lub Remmers Funcosil KSE 500EST z wypełniaczem Funcosil KSE Fullstoff A/B.
7. Miejscowe odsolenie elementów kamieniarki metodą swobodnej migracji soli do rozszerzonego środowiska. Zabieg zostanie wykonany przy użyciu kompresów z wilgotnej pulpy papierowej bądź ligniny.
8. Impregnacja – wzmocnienie strukturalne osłabionych partii kamienia przy użyciu preparatu krzemooorganicznego - KEIM Silex OH. Zastosowanie tego środka pozwala na uzyskanie przez piaskowiec parametrów mechanicznych zbliżonych do pierwotnych.
9. Renowacja zachowanych oryginalnych kotew i elementów metalowych - usunięcie korozji, założenie warstw antykorozyjnych.
10. Wykonanie uzupełnień ubytków piaskowca z użyciem masy mineralnej firmy Remmers lub z wykorzystaniem zaprawy konserwatorskiej KEIM – Restauro Grund / w miejscach rażących obtłuczeń /.
11. Uzupełnienie brakujących spoin kamienia z zastosowaniem zaprawy mineralnej firmy Remmers lub KEIM.
12. Hydrofobizacja kamienia polegająca na zabezpieczeniu kamienia przed kondensacją wilgoci i zabrudzeniami - preparatem na bazie estru kwasu krzemowego – KEIM Lotexan N lub REMMERS Funcosil SL. Zakres i intensywność hydrofobizacji należy dobrać indywidualnie do poszczególnych partii kamieniarki.

KONSERWATOR DZIEL SZTUKI
mgr Maria Lelek-Pietrzak
ul. Felicjanek 19/9, 31-103 Kraków
tel. 0-602 12 66 11

Kraków, sierpień 2024 r.